

KOHTAAMISPAIKKANA KOKEELLINEN VIDEOTAIDETYÖPAJA

FUTURE REFLECTIONS -VIDEOTAIDETYÖPAJA

HENRIKKA HIETANIEMI

Future Reflections -työpajassa Taidevaihde-hankkeen teemoja lähestyttiin kollaasimaisen videotyöskentelyn keinoin. Toiminnassa keskityttiin erityisesti kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämiseen tukemalla nuorten kohtaamista ja vuorovaikutusta. Lähtökohtana oli pyrkimys luoda osallistujille tila kohdata toisensa ja pohtia tulevaisuutta tekemisen ja omakuvan kautta.

Työpajan rakentuminen

Future Reflections -videotaidetyöpaja oli ensimmäinen Taidevaihde-hankkeessa järjestetty toiminto. Työpaja järjestettiin keväällä 2016 nuorisokeskus Monden tiloissa Rovaniemellä. Kokonaisuuden teemana oli tulevaisuus ja siihen liittyvät ajatukset, toiveet ja pelot. Työskentely teeman parissa tapahtui yhdistelemällä erilaisia kuvataiteen ja mediataiteen tekniikoita, kuten valokuvausta, kollaasia, kirjoittamista, piirtämistä ja improvisaatiota. Toiminnasta pyrittiin rakentamaan yhdessä tekemiseen ja keskusteluun kannustavaa yhteisöllisen taidekasvatuksen (esim. Hiltunen 2009) periaatteisiin pohjautuen. Työpajan suunnittelusta ja ohjaamisesta vastasivat kuvataidekasvatuksen maisteriopiskelija Henriikka Hietaniemi, audiovisuaalisen media-kulttuurin maisteriopiskelija Miina Alajärvi sekä säveltäjä-kuvataiteilija Johanna Ruotsalainen.

Työpaja kokoontui neljä kertaa ja yhteensä yhdeksän tuntia. Työskentelyyn ja videoteokseen valmistamiseen osallistui intensiivisesti 14 nuorta sekä työpajan ohjaajat ja Taidevaihde-hankkeen edustajia, kuten projektipäällikkö ja yliopiston henkilökuntaa. Osallistujiin luokitui niin suomalais- kuin maahanmuuttajataustaisia miehiä ja naisia. Osallistujien määrä vaihteli 10–15 välillä eri työpajakerroilla. Jotkut nuorista osallistuivat vain yhdelle tapaamiskerralle ja toiset useammalle. Suuri osa ryhmästä koostui Mondella aikaansa viettävistä nuorista, jotka kutsuttiin työpajan alussa henkilökohtaisesti mukaan.

Kokonaisuudessa toteutettiin yhteinen teos, jossa työpajaan osallistuneet nuoret ja heidän tulevaisuusajatuksensa ja tarinansa lomittuvat kerroksellisesti toisiinsa yhdeksi kokonaisuudeksi. Kuvamateriaali rakentuu monista elementeistä, joita on kuvaustilanteessa heijastettu päällekkäin. Videon ääniraita koostuu osallistujien eri kielillä ilmaisemista tulevaisuuteen liittyvistä sanoista ja muista heidän äänityksistään, joista yhdessä muodostuu rytminen kokonaisuus. Videoteos on ollut esillä Rovaniemen Taiteiden yössä 2016 sekä Lapin yliopiston galleriassa loppuvuodesta 2016 sekä osana Taidevaihde-projektinäyttelyä joulukuussa 2017. Teos on vapaasti katsottavissa verkossa osoitteessa: <https://vimeo.com/182977993>.

Haasteita ja mahdollisuuksia

Future Reflections oli lyhytkestoinen ja pilottiluontoinen avaus Taidevaihde-hankkeen teemoihin. Kuitenkin jo lyhyessä ajassa työpajasta syntyi

Osallistujat kertoivat ajatuksiaan tulevaisuudesta sanoin ja kuvin.

Videon tekemisessä hyödynnettiin piirtoheittimiä.

kohtaamispaikka eri taustoista tuleville nuorille ja tarve keskustelulle ja kokemusten jakamiselle tuli esiin. Työpajassa onnistuttiin luomaan keskinäisen luottamuksen ilmapiiri ja työskentely oli osallistujien palautteen perusteella mielekästä. Työpajan ohjaajat tiedostivat olevansa toiminnassa osallistujien lailla osallisina kaksisuuntaiseen kotoutumiseen. He pyrkivät nuoriso-ohjaajamaiseen ohjaamiseen tyyliin ja toimimaan tasavertaisina ryhmän kanssa, mikä havaittiin toimivaksi lähestymistavaksi.

Työpajan keskeiseksi haasteeksi nousi yhteisöllisen taidekasvatuksen periaatteiden (Hiltunen 2009, 255–260) soveltaminen lyhytkestoisessa toiminnassa. Toiminnan lähtökohdaksi asetettiin keskustelevuus ja osallistujalähtöisyys, mutta samalla työpajalle asetettiin myös teostavoite. Teoksen syntyminen nähtiin tärkeänä, sillä sen kautta toiminnalle syntyi päämäärä ja samalla valmis teos kokoaisi työpajan teemat ja jaetut kokemukset myös muille esitettäväksi ja näkyviksi. Työskentelykertojen myötä nämä tavoitteet kuitenkin tuntuivat asettuvan kilpailemaan vähästä käytettävissä olevasta työpaja-ajasta. Tärkeää olisikin paremmin huomioida, että aikaa keskustelulle on niissä hetkissä, joissa sitä syntyy. Toiminnan rakentaminen osallistujien ehdoilla myös motivoi ja sitouttaa tekemiseen.

Toinen haaste liittyy dialogisuuden toteutumiseen tilanteessa, jossa yhteistä kieltä ei ole.

Työpajan työskentelykielenä käytettiin suomea ja englantia. Muut osallistujat toimivat tulkkeina heille, jotka eivät näitä kieliä osanneet. Taide työskentelyssä itse toiminta ja taide voidaan käsittää yhteisenä kielenä (Korkalo & Levonen-Kantomaa 2014, 35–36.) ja osittain yhdessä tekeminen korvaakin puuttuvaa yhteistä kieltä. Ymmärrys välittyi toimintana ja kuvina. Kielitaito oli työpajassa kuitenkin selkeä osallistujia eriarvoistava tekijä. Kommunikointi ilman yhteistä kieltä oli hidasta ja turhauttavaa puolin ja toisin, kun omaa viestiä ei aina saanut välittymään. Kotoutumista edistämään pyrkivässä toiminnassa olisikin eduksi, jos käytettävissä olisi tulkki tai työryhmään kuuluisi tasapuolisesti eri osallistujien äidinkieliä taitavia henkilöitä.

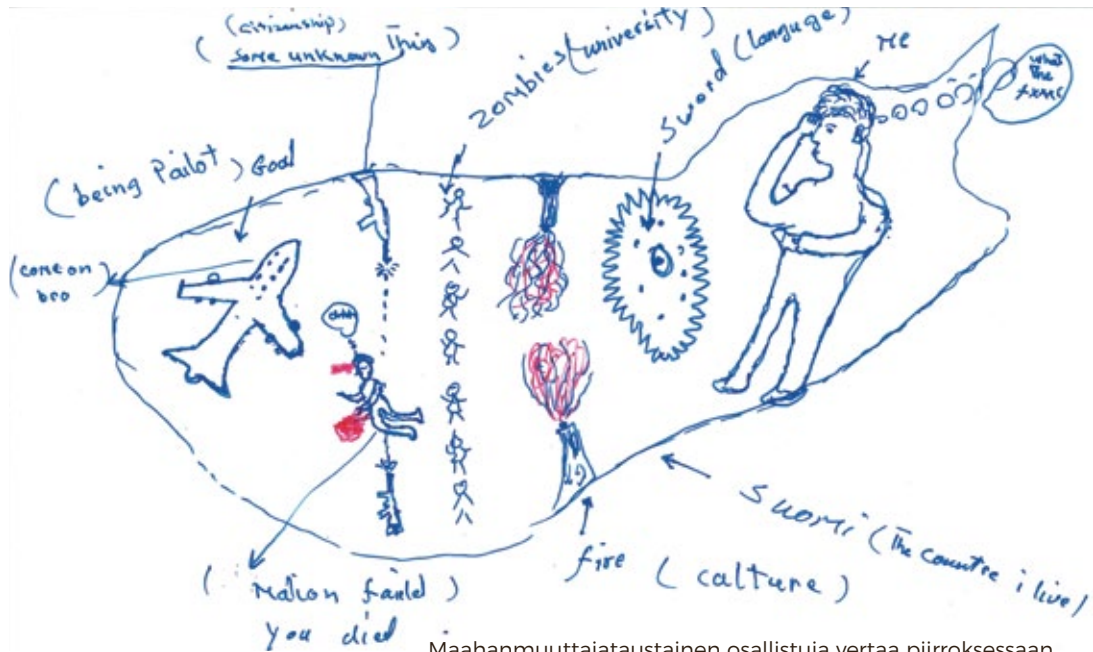
Työpajassa työskenneltiin liikkuvan kuvan, äänen ja omakuvan parissa. Valitut työskentelymenetelmät sisältävät jo itsessään yhdessä tekemisen elementin, minkä takia ne soveltuivat kaksisuuntaiseen kotoutumiseen ja vuorovaikutukseen kannustavaan työpajaan hyvin. Videon ja valokuvan keinoin nuoret pääsivät työstämään omakuvaansa ja rakentamaan sitä itse haluamansa kaltaiseksi niin konkreettisesti kuin kuvainnollisestikin. Kuvaustilanteessa nuori loi ikään kuin

"I am so happy that we join. I like to contact with different people. I understand something. I learn something from them and... This is good I think."
-Osallistunut nuori

koreografian ja ohjasi muita toteuttamaan sen halumallaan tavalla. Vaikka videon ja äänen kanssa työskentely vaatii erityistä laitteistoa ja jälkityöstäminen ottaa oman aikansa, on tekniikoilla kuitenkin etunsa. Ne tuntuivat olevan myös nuorille innostavia ja itsensä näkeminen osana valmista teosta oli tärkeä elämys.

Kaksisuuntaisen kotoutumisen edistämiseen pyrkivässä taidetoiminnassa ollaan itsestään selvästi tekemisissä monikulttuurisuuden teemojen kanssa. Future Reflections -työpajassa monikulttuurisuutta pyrittiin jäsentämään kulttuurisen moninaisuuden käsitteen (Räsänen 2015, 56–60.) kautta. Sen myötä tärkeäksi nousee etnisten ja kielellisten erojen huomioimisen lisäksi myös muut yksilön kulttuuri-identiteetin ulottuvuu-

det. Erojen ohella on myös yhtäläisyyksiä: nuoret ovat keskenään suunnilleen saman ikäisiä, asuvat samassa kaupungissa ja myös sukupuolisuuden kokemukset voivat yhdistää. Lisäksi nuorilla on valtava määrä erilaisia taitoja ja kiinnostuksia, joista syntyy pohja tutustumiselle ja tekemiselle. Toimintaa tulisikin rakentaa nämä asiat huomioiden niin, että nuoret kohdataan toiminnassa kaikkine ominaisuuksineen, ei vain suomalais- tai maahanmuuttajataustakseen perustuen. Nähdäkseni kaksisuuntaisen kotoutumisen ydin on juurikin tasa-arvoisessa kohtaamisessa, jossa molemmat ovat toisillensa vertaisia. Parhaimmillaan taideperustainen työskentely toimii tällaisen kohtaamisen tilan avaajana.

Maahanmuuttajataustainen osallistuja vertaa piirroksessaan tulevaisuuttaan peliin, jossa täytyy selviytyä erilaisista haasteista.

Kirjoittaja Henriikka Hietaniemi, TaM, kuvataidepedagogi ja luokanopettaja. Kirjoittajan keväällä 2018 valmistunut pro gradu -tutkielma tarkastelee tässä artikkelissa kuvattua työpajaa.

LÄHTEET:

Hiltunen, Mirja (2009). *Yhteisöllinen taidekasvatus*.

Performatiivisesti pohjoisen sosiokulttuurisissa ympäristöissä. Rovaniemi: Lapin yliopistokustannus.

Korkalo, Ninni & Levonen-Kantomaa, Hanna (2014). *Taide kotouttaa*. Rovaniemi: Lapin taiteilijaseuran selvityksiä 4. Saatavilla: http://taideheijastaa.fi/wp-content/uploads/LOPPURAPORTTI_WEB.pdf

Räsänen, Marjo (2015). *Visuaalisen kulttuurin monilukukirja*. Helsinki: Aalto-yliopiston julkaisusarja.

YHTEISTYÖTAHOT:

Lapin yliopisto, Lapin taiteilijaseura, Nuorisokeskus Monde

Kuvat: Henriikka Hietaniemi